

УДК 159.9.018:343.91-053.67]-048.66(045)
DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-223-229

Вадим БАБАКІН[©]

доктор юридичних наук, доцент
(Національний університет цивільного
захисту України, м. Харків, Україна)

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОФАЙЛІНГУ У ДІЯЛЬНІСТЬ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ МОЛОДДЮ

У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти запровадження профайлінгу у оперативно-розшукову діяльність щодо протидії злочинам, що вчиняються молоддю. Обґрунтовано, що запровадження профайлінгу у оперативно-розшукову діяльність сприятиме вдосконаленню вибору тактики застосування методів, засобів та заходів оперативної діяльності та вплине на ефективність дій оперативників в оперативно-розшуковій діяльності.

Ключові слова: оперативні підрозділи, профайлінг, протидія, оперативно-розшукова діяльність, молодь, контент-аналіз, кримінальне правопорушення.

Постановка проблеми. За дослідженням, питання протидії молодіжної злочинності залишаються одним з найважливіших соціальних, політичних, економічних і правових завдань та необхідних умов демократизації і реформування державних інституцій українського суспільства. Слід наголосити, що молодь швидко адаптується до змін в криміногенній обстановці і сприяє їй, а також до появи нових видів кримінальних порушень. На сучасному етапі молодь все більше втягують в такі особливо небезпечні та поширювані в останній час злочини, як особливо тяжкі державні злочини, масові заворушення, тероризм, вбивства на замовлення, торгівлю людьми, незаконний обіг зброї і наркотичних засобів, а також має місце широке розповсюдження злочинів вчинених в мережі Інтернет, у сфері високих інформаційних технологій та ін.

Завдання, що стоять перед оперативними підрозділами Національної поліції України щодо протидії злочинності, зокрема молодіжної, обумовлюють використання і удосконалення сталих, а також запровадження нових різноманітних найбільш удосконалених форм і методів оперативно-розшукової діяльності. Як свідчить практика, що в оперативно-розшуковій діяльності не достатньо приділяється належна увага психологічним методам діагностики й оцінювання кримінально налаштованої молоді особи. Одним із таких методів є профайлінг, який є важливим знаряддям у протидії злочинності, зокрема молодіжної. Практичне застосування профайлінгу у діяльність оперативних підрозділів Національної поліції України не тільки дозволить підвищити їх ефективність у дослідженому напрямі, а також слугує зменшенню зростання злочинності в цілому.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Значний внесок у розроблення дослідженого напрямку зробили такі вчені як: Л. Аркуша, О. Бандурка, В. Дараган, О. Джу́жа, О. Долженков, В. Зеленецький, А. Зелінський, А. Закалюк, І. Козаченко, Я. Кондратьєв, В. Лисенко, О. Литвинов, Д. Никифорчук, О. Подобний, В. Регульський, В. Телійчук, Н. Філіпенко, О. Юхно тощо. Проте, у вітчизняній юридичній науці запровадження технологій профайлінгу у діяльність оперативних підрозділів щодо протидії злочинності висвітлені недостатньо, в існуючих наукових працях ці питання досліджувались фрагментарно або в рамках ширшої правової проблематики, а поодинокі публікації з цих питань стосуються окремих напрямів.

Метою статті є запровадження профайлінгу у діяльність оперативних підрозділів щодо протидії злочинам, що вчиняються молоддю та визначення шляхів щодо вирішення окремих аспектів у напрямі, який досліджується.

Виклад основного матеріалу. Професійні знання у сфері протидії злочинності серед молоді, дозволяють працівникам оперативних підрозділів поліції на підставі збору

© В. Бабакін, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7157-0241>

vadon7373@gmail.com

та аналізу емпіричного матеріалу щодо соціально-психологічних явищ і процесів, що відбуваються у кримінальному молодіжному середовищі розробляти дієві психологічні механізми, що спрямовані на виконання та дотримання молоддю правових норм і правил поведінки. Психологічні особливості правопорушників, особливо осіб молодого віку, включають, зокрема, правовий нігілізм, а також відчуття безкарності. У практичній діяльності оперативні працівники поліції повинні взагалі знати морально-психологічні характеристики особистості молодшої особи з метою подальшого прогнозування індивідуальної злочинної поведінки та недопущення вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах оперативного обслуговування.

За дослідженням, в останній час на практиці під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, працівниками оперативних підрозділів все більш застосовується термін «профайлінг» або оперативна психодіагностика. Профайлінг це один із сучасних інноваційних технологій щодо запобігання та протидії злочинності досягнення якого відбувається за допомогою специфічних психологічних методів. Використання профайлінгу у діяльності оперативних підрозділів дозволить підвищити ефективність проведення оперативно-розшукової діяльності, а також під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, своєчасно виявляти кримінально налаштованих молодих осіб та підвищить рівень захищеності громадян від протиправних діянь, суспільства і держави в цілому.

Результати дослідження наукової літератури з цих питань свідчать про те, що під профайлінгом прийнято розуміти систему запобігання протиправним процесам шляхом профілювання, тобто виявлення потенційно небезпечних осіб на основі невербальної та оперативної діагностики. Також профайлінг можна розглядати як технологію оцінки та прогнозування поведінки людини на основі таких характеристик, як прояви вегетативної нервової системи, емоційні стани, особливості мови, невербальні прояви, особливості зовнішності та інші інформативні ознаки [1, с. 5], і це підтверджує актуальність обраної теми нашого дослідження. Вказане потребує подальшого теоретичного і прикладного дослідження з метою удосконалення цього напрямку діяльності оперативних та слідчих підрозділів. У свою чергу І. Шидловська та К. Матюшенко вважають, що профайлінг вчить спостерігати й аналізувати оточення та поведінку осіб, бути в пошуку підозрілих ознак і встановлювати причинно-наслідковий зв'язок [2, с. 332]. Свою позицію визначає й В. Телійчук, про те, що, використання методики профайлінгу в оперативно-розшуковій діяльності є складання психологічного портрета розшукуваної нестановленої особи, яка вчинила злочин, що здійснюється на етапі збору оперативно значущої інформації про певні діяння в рамках заведеної оперативно-розшукової справи [3, с. 190], що ми підтримуємо, на нашу думку, слід додати ще й планування та проведення комплексу негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів.

За дослідженням С. Ениколопова та інших вчених, які визначили, що методологія профайлінгу передбачає роботу з матеріалами справ оперативного обліку та кримінального провадження. Результатом роботи профайлінгу є кримінальний профіль це юридично значущий документ, в якому описані особистість та поведінку злочинця та жертви у ключі вчиненого злочину або серії злочинів [4, с. 295], що ми підтримуємо.

Використання оперативної психодіагностики у протидії злочинності оперативними підрозділами, на думку О. Ф. Долженкова, є цілісною системою, в якій тісно взаємопов'язані різні рівні наукового знання щодо психологічних закономірностей оперативної роботи, але водночас ці закономірності по-різному виявляються в різних оперативно-розшукових діях [5, с. 106–107], що ми підтримуємо та додаємо, що особливо це проявляється у питаннях протидії злочинам серед молоді.

У технології профайлінгу важливим і необхідним складовим елементом є оперативна характерологія. За допомогою оперативної характерології оперативні працівники вивчають молодих осіб, які за своїми рисами характеру можуть бути схильні до готування або вчинення кримінальних правопорушень. Досліджуючи метод оперативної характерології, як складову профайлінгу, слід підтримати наукову позицію В. Батова [6, с. 113], який визначив, що при використанні сучасних і досконалих досліджень за допомогою профайлінгу, можна виявити, що під час планування і використанні неправдивого свідчення у «фігуранта» виникають певні труднощі щодо обрання ним версії самозахисту, при якому він штучно актуалізує і виділяє термін, які він не досить часто використовує у своєму повсякденному спілкуванні, а також у його індивідуальній мовній практиці, у тому числі й у конкретному злочинному середовищі, в

котрому він спілкується чи до котрого включений.

За дослідженням, вчених О. Фрай та П. Екман, які вважають, що важливим показником вчинення протиправних намірів молоддю є вербальна і невербальна поведінка. При спостереженні за такою категорією осіб оперативний працівник в межах аналізу вербальних ознак, повинний звернути увагу на тембр голосу, швидкість мови, паузи, застереження, мовні помилки, різні прийоми на поставлені питання, а в межах невербальних ознак – на пози, жести та міміку [7, с. 171–172; 8, с. 50]. Слід враховувати, що невербальні прояви у молодій особі більш спонтанні та їх їй важче контролювати і при спілкуванні оперативний працівник повинний звернути увагу та виявити неправдиву інформацію. В той же час працівник оперативного підрозділу повинен правильно застосовувати тактичні прийоми психологічного впливу на осіб, які завідомо дають неправдиву інформацію. Після того як оперуповноважений отримає відповідну інформацію, що цікавить поліцію, йому потрібно її систематизувати [9, с. 20–21], що підтримуємо, але вважаємо за доцільне додати ще й за рахунок аналізу, планування і реалізації певних оперативно-розшукових заходів чи проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій та ін.. На наукову позицію Е. Спирици, який вважав, що посилами до правдивої мови може бути бажання обговорювати деталі, оцінки та засудження в контексті розмови, супровід мови емоційним переживанням (емпатія, гнів) [10, с. 48], що ми підтримуємо.

Приймаючи дискусії у дослідженому напрямі, також слід звернутися й до мовних і немовних особливостей індивідуальних ознак молодій особі, яка представляє оперативний інтерес, та зробити висновки про їх доцільність і використання у практичній діяльності, надавши відповідь на запитання: чи може оперативний працівник, маючи відомості лише про мову конкретної особи, встановити її фізичні особливості? Звичайно, прямого взаємозв'язку між мовою та зовнішністю особи встановити не можна. У той же час мова відображає деякі важливі особливості темпераменту та характеру, що виявляються в манері особи триматися в присутності інших, поводитися відповідним чином. Наприклад, нерішуча, сором'язлива особа розмовляє невпевнено, тихо, сутулиться, відводить очі, розмовляючи, червоніє тощо. Особи з тими чи іншими наявними фізичними вадами мають тенденцію у своїй поведінці певним чином компенсувати свій дефект, тримаючись надмірно, впевнено, розмовляють із зайвою експресією, інколи роздратовано. Загальновідомо, що особа з дефектом слуху не регулює гучності та виразності своєї мови і найчастіше розмовляє голосно та монотонно [11, с. 1112]. Вказані обставини працівник оперативного підрозділу повинен підмічати, аналізувати і співставляти з конкретними обставинами поведінки такої категорії осіб. Можна визначити кілька особливостей щодо подальшого використання, розвитку і удосконалення культури мовлення оперуповноваженим під час проведення оперативно-розшукових заходів і, зокрема, у протидії молодіжній злочинності. Зокрема, при проведенні заходів індивідуальної профілактики. При цьому оперативному працівникові потрібно розбиратися у відповідному лексиконі, контролювати свою мову і в кожній конкретній ситуації обирати найбільш відповідні їй терміни. Найбільш ефективним буде диференційоване використання тієї лексики, у тому числі професійної, якою володіє співрозмовник. При цьому сучасна ситуація вимагає від працівників оперативних підрозділів постійного використання та вдосконалення у своїй професійній діяльності знань певного мовного «сленгу» молодіжного середовища, а також знань психології, адже, як свідчить оперативно-розшукова практика, без цього неможливо підвищувати свій професійний рівень, ефективно виявляти, припиняти кримінальні правопорушення та запобігати їм, зокрема що стосується правопорушень у молодіжному середовищі. На нашу думку, ми вважаємо, що у практичній діяльності працівник оперативного підрозділу повинний мати знання і вміти розмовляти мовою особи з будь-якої соціальної групи, адже, на нашу думку, від їх професіоналізму та оперативної майстерності залежатиме встановлення належного контакту і порозуміння зі співрозмовником та досягнення мети спілкування, що в подальшому сприятиме своєчасному запобіганню, попередженню, виявленню та розкриттю кримінальних правопорушень, що вчиняються особами молодого віку, а також проведення швидкого, повного та неупередженого розслідування у дослідженому напрямі. У той же час трапляються випадки, коли оперативний працівник може лише за деякими зовнішніми ознаками (шляхом логічних умовиводів та особистого спостереження за мовними паузами) зробити певні висновки про особливості характеру особи, з якою він

спілкується і яка знаходиться перед ним. В іншій ситуації на орієнтовне встановлення певного віку та фізичного стану опитуваної особи може вказувати особливість побудови тіла, наприклад, фізична повнота, що супроводжується задишкою, тощо.

В контексті нашого дослідження серед невербальних засобів спілкування слід визначити наступні: 1) жести оцінки – почісування підборіддя, витягування вказівного пальця вздовж щоки, вставання під час бесіди та ходіння; 2) жести впевненості – з'єднування кінчиків пальців рук у купол піраміди, розкачування на стільці; 3) жести знервованості та невпевненості – сплетення пальців рук, зчеплення долонь, постукування пальцями по столу, тримання стільця за спинку перед тим, як присісти на нього; 4) жести самоконтролю – заведення рук за спину і стискання при цьому однієї руки іншою, стискування руками підлокітників під час сидіння у кріслі; 5) жести очікування – почісування долоні, повільне обтирання мокрих долонь об тканину; 6) жести заперечення – схрещування рук на грудях, відведення тіла назад, потирання кінчика носа; 7) жести привабливості – прикладання рук до грудей, періодичні доторки до співрозмовника; 8) жести домінування – виставлення великих пальців рук напоказ, різкі розмахування рук; 9) жести неширості та сумніву – прикривання рукою рота, доторки до носа, невловний погляд тощо [11, с. 1112–1114]. На нашу думку, вміння розуміти жести дозволить оперативному працівнику отримати більше важливої інформації для поліції під час розмови, ніж простий аналіз сказаного, створити повноцінний психологічний портрет особи і його особливості, тому, як наслідок, більш майстерно виконувати свої професійні обов'язки. Щодо використання мовних засобів слідчим, дізнавачем і оперативним працівником, то, як ми зазначали вище, їм варто контролювати свою мову і діяти відповідно до ситуації, що склалася. Наприклад, під час розмови з раніше засудженим вони можуть показати і знання «субкультурної» лексики. Вчені О. Леонтьєв, О. Шахнарович та В. Батов вважають, що оперативний працівник має знати «блат» (субкультурну лексику), але повинен використовувати його лише у виняткових випадках, наприклад, під час розмови в ході індивідуальної профілактики, вибору тактичного і психологічного підходу до особи [12, с. 37]. Це положення стосується й виконання оперативно-розшукової комбінації чи тактичної операції тощо, коли використання «блату», навпаки, доцільно, але це повинно визначатись індивідуально, залежно від поставлених завдань і обраної легенди. Оперативному працівникові необхідно напрацьовувати вміння адекватно сприймати мовлення співрозмовника, з тим щоб поставити себе на його місце і зрозуміти саме те, що хотіла сказати особа, а не орієнтуватися на власне тлумачення тих самих висловлювань [13, с. 34–41]. На нашу наукову позицію, вважаємо, що сутність запровадження профайлінгу з питань протидії злочинам, що вчиняє молодь надасть можливість прогнозувати і контролювати злочини ще на стадії підготовки. Це дозволяє перехопити злочинну ініціативу та встановити реальний контроль над певними видами злочинів і особами, які їх готують та здійснюють замах, налагодити процес припинення кримінальних правопорушень не тільки на території оперативного обслуговування, але й в інших регіонах міста, області, країни. Прогнозування різноманітних форм діяльності, що відхиляється від законотворчої поведінки, ґрунтується на знанні впливу умов сімейного виховання особи, найближчого побутового оточення, морально-психологічних особливостей, поведінки в реальних життєвих ситуаціях. Таким чином, здійснення профайлінгу щодо прогнозування забезпечується теорією і практикою попередження правопорушень прогностичною інформацією, яка дозволяє оперативним підрозділам визначити перспективні напрями протидії кримінальним правопорушенням серед молоді. У зв'язку з вказаним, працівники оперативних підрозділів повинні належним чином організувати діяльність щодо своєчасного одержання достовірної оперативної інформації з метою стабілізації оперативної обстановки та організації відповідних і адекватних оперативно-розшукових заходів з протидії злочинності серед молоді. Отримання відомостей за допомогою оперативної психодіагностики, що становлять оперативний інтерес, дає підстави аналізувати їх, давати оцінку криміногенній обстановці на території, по лінії, напрями оперативного обслуговування, а також адекватно реагувати на злочини відповідними оперативно-розшуковими заходами, застосовувати при цьому творчу і професійну ініціативу.

Як ще один аспект профайлінгу, на наукову думку В. Коробкова та інших вчених, які вважають, що профайлінг може виступати як реконструкція події злочину, що

здійснюється фахівцем-профайлером на стадії збору оперативно-значущої інформації про злочин, що вчинений невстановленою особою. Використовуючи раніше складений психологічний портрет розшукуваного, на основі ретельного огляду місця події і його психологічного аналізу, фахівець профайлер моделює «картину злочину», мотиви злочинця, причинно-наслідкові зв'язки тих чи інших його вчинків, а також опрацьовує передбачувані стратегії його подальших дій. За умови залучення кваліфікованих фахівців цей напрям також є досить перспективним для вирішення низки завдань ОРД [14].

Слід також підтримати наукову позицію В. Телійчука, про те, що основними передумовами профілювання злочинців є принцип обміну Локарда: «Коли будь-яка людина вступає в контакт з об'єктом чи іншою людиною, виникає крос-передача речових доказів». Іншими словами вона «щось забирає, щось залишає». Згідно з цим принципом людина завжди залишає фізичні сліди, особливо коли це молода особа. Те ж саме відбувається і з поведінковою стороною відносин – залишаються поведінкові сліди (відбиток взаємодії з людиною). Матеріальні (фізичні) сліди не завжди можна знайти, але поведінкові характеристики можна виокремити, оскільки людина взаємодіяла з людиною або об'єктом (наприклад, вбивство: відсутність гільз на місці злочину дає певні характеристики людини, яка вчинила злочин (вона може бути досвідченою або продуманою, оскільки гільзи припускають виведення на зброю вбивства) [15, с. 652–653].

Досліджуючи питання правової бази щодо запровадження профайлінгу у діяльність оперативних підрозділів, слід наголосили, що на сьогодні відсутнє нормативно-правове регулювання цього напрямку та відповідного окремого відомчого нормативного акту. Для ефективної діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України виникла необхідність удосконалити законодавче і нормативно-правове регулювання у дослідженому напрямі.

Отже, запровадження профайлінгу у діяльність оперативних підрозділів поліції не тільки слугує для збору доказів, але й отримання первинної інформації, її аналізу, передачі, оцінки та можуть створювати й превентивні умови, що забезпечують раннє виявлення злочинних намірів, етапів підготовки до них, а при їх застосуванні сприяють ускладненню або взагалі виключають можливість їх вчинення молодими особами, які замишляють, готують або вчиняють кримінальні правопорушення.

Висновки. На підставі вищевикладеного, ми дійшли до висновку, що запровадження профайлінгу у діяльність оперативних підрозділів Національної поліції України дозволить вирішити наступні завдання, а саме:

1) при проведенні слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій й оперативно-розшукових заходів застосування методу профайлінгу дозволить отримувати, аналізувати і оцінювати достовірність отриманої оперативної інформації та психологічно позитивно впливати на поведінку молодих осіб з метою недопущення протиправної поведінки та запобігання вчиненню кримінальних правопорушень з боку окремої визначеною оперативним підрозділом категорії молоді у майбутньому;

2) оволодіння технологією профайлінгу оперативними працівниками буде сприяти ефективному процесу протидії злочинам, що вчиняються молоддю та у межах їх повноважень забезпечуватися постійний моніторинг й прогнозування стану криміногенної та оперативної обстановки на території, лінії та напрямі оперативного обслуговування; виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню ними правопорушень та вжиття ефективних заходів щодо їх усунення у межах своїх повноважень та ін.

Утім підняті питання не є остаточними і потребують окремого дослідження або наукового вивчення.

Список використаних джерел

1. Кудин В. А. Профайлинг в деятельности органов внутренних дел: от теории и методологии к практике. *Статный Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России* № 3 (59). 2013. С.4-15.
2. Шидловська І. Ю., Матюшенко К. О. Актуальні питання практичного застосування кримінального профайлінгу в Україні. *Грані права: XXI століття : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 травня 2018 р.). У 2-х т. Т. 2 / за ред. Г. О. Ульянової. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 332–334.*
3. Телійчук В. Г., Зінченко С. С. Щодо застосування профайлінгу в оперативно-розшуковій діяльності підрозділами кримінальної поліції Національної поліції. *Юридичний бюлетень*. Вип. 12.

2020. С.184-193.

4. Ениколопов С. Н., Ли Н. А. Психологические особенности криминального профайлинга. *Психологическая наука и образование*. 2007. № 5. С. 295-299.

5. Долженков О. Ф., Запорожцева Г. Є., Кіцул А. П. Використання психологічних знань в ОРД : монограф. Одеса : ОІВС, 2001. 241 с.

6. Батов В. И. О частотном анализе альтернативных сообщений. *Методологические и методические проблемы контент-анализа : тез. докл. рабочего совещ. социологов*. Москва ; Ленинград : Печатно-множительная лаб. Ин-та социологич. исслед. АН СССР, 1973. Вып. 2. С. 111-115.

7. Фрай О. Детекция лжи и обмана. Санкт-Петербург : Прайм-Еврознак ; Москва : Олма-Пресс. 2005. 320 с.

8. Экман П. Психология лжи. Обмани меня, если сможешь. Санкт-Петербург : Питер, 2016. 384 с.

9. Губин А. В., Тищенко В. И., Чеботарев Г. Ф. Формирование и расстановка специального аппарата в зонах оперативного обслуживания в крупных городах. Москва : МВШ МВД СССР, 1989. 32 с.

10. Спирица Е.В. Психология лжи и обмана. Санкт-Петербург : Питер, 2017. 163 с.

11. Юхно О. О. Теоретичні та практичні аспекти використання мовних і психологічних знань при обранні тактики проведення слідчих дій. *Форум права*, 2012. № 1. С. 1120-1124.

12. Батов В. И., Леонтьев А. А., Шахнарович А. М. Речь в криминалистике и судебной психологии / отв. ред. А. А. Шахнарович. Москва : Наука, 1977. 62 с.

13. Костенко А. Н. Принцип отражения в криминологии (психологический механизм криминального поведения). Киев : Наук. думка, 1986. 128 с.

14. Коробков В.А., Веденин А.В. Основные направления применения в оперативно-розыскной деятельности методики составления психологического профиля. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-napravleniya-primeneniya-v-operativnorozysknoy-deyatelnosti-metodiki-sostavleniya-psihologicheskogo-profilya>.

15. Телійчук В.Г. Щодо напрямів застосування профайлінгу в оперативно-розшуковій діяльності. *The 7th International scientific and practical conference «Perspectives of world science and education» (March 25-27, 2020)*. CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2020. С. 646-655.

Надійшла до редакції 15.12.2021

References

1. Kudin, V. A. (2013) Profayling v deyatel'nosti organov vnutrennikh del: ot teorii i metodologii k praktike [Profiling in the activities of law enforcement agencies: from theory and methodology to practice]. *Statnyy Vestnik Sankt-Peterburhskogo universiteta MVD Rossii*, № 3 (59), pp.4-15. [in Russ.].

2. Shydlovs'ka, I. Yu., Matyushenko, K. O. (2018) Aktual'ni pytannya praktychnoho zastosuvannya kryminal'noho profaylinhu v Ukraini [Current issues of practical application of criminal profiling in Ukraine]. *Hrani prava: XXI stolittya : materialy Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. Odesa, 19 travnya 2018 r.)*. U 2-kh t. T. 2 / za red. H. O. Ul'yanovoyi. Odesa : Vydavnychyy dim «Hel'vetyka», pp. 332-334. [in Ukr.].

3. Teliychuk, V. H., Zinchenko, S. S. (2020) Shchodo zastosuvannya profaylinhu v operativno-rozshukoviy diyal'nosti pidrozdilamy kryminal'noyi politsiyi Natsional'noyi politsiyi [On the use of profiling in operational and investigative activities of criminal police units of the National Police]. *Yurydychnyy byuleten'.* Vyp. 12, pp.184-193. [in Ukr.].

4. Enikolopov, S. N., Li N. A. (2007) Psikhologicheskiye osobennosti kriminal'nogo profaylinga [Psychological features of criminal profiling]. *Psikhologicheskaya nauka i obrazovaniye*, № 5, pp. 295-299. [in Russ.].

5. Dolzhenkov, O. F., Zaporozhtseva, H. Ye., Kitsul, A. P. (2001) Vykorystannya psikhologichnykh znan' v ORD [The use of psychological knowledge in the OSA] : monohraf. Odesa : OIVS, 241 p. [in Ukr.].

6. Batov, V. I. (1973) O chastotnom analize al'ternativnykh soobshcheniy [On frequency analysis of alternative messages]. *Metodo-lohicheskiye y metodycheskiye problemy kontent-analyza : tez. dokl. rabocheho soveshch. sotsyologov*. Moscow ; Leninhrad : Pechatno-mnozhytel'naya lab. In-ta sotsyologich. issled. AN SSSR., issue. 2, pp. 111-115. [in Russ.].

7. Fray, O. (2005) Detektsyya lzhy i obmana [Detection of lies and deception]. Saint-Petersburg : Praym-Yevroznak ; Moscow : Olma-Press, 320 p. [in Russ.].

8. Ékman, P. (2016) Psikhologiya lzhy. Obmany menya, esly smozhesh' [The psychology of lies. Deceive me if you can]. Saint-Petersburg : Piter, 384 p. [in Russ.].

9. Gubin, A. B., Tishchenko, V. I., Chebotaryov G. F. Formirovaniye i rasstanovka spetsyal'nogo apparata v zonakh operativnogo obsluzhyvaniya v krupnykh gorodakh [Formation and placement of special equipment in areas of operational service in large cities]. Moscow : MVSh MVD SSSR, 1989. 32 p. [in Russ.].

10. Spiritsa, E. V. (2017) Psikhologiya lzhy i obmana [Psychology of lies and deception]. Saint-Petersburh : Piter, 163 p. [in Russ.].

11. Yukhno, O. O. (2012) Teoretychni ta praktychni aspekty vykorystannya movnykh i

psykholohichnykh znan' pry obranni taktyky provedennya slidchykh diy [Theoretical and practical aspects of the use of language and psychological knowledge in choosing the tactics of investigative actions]. *Forum prava*, № 1, pp. 1120–1124. [in Ukr.].

12. Batov, V. I., Leontyev, A. A., Shakhnarovich, A. M. (1977) Rech' v kriminalistike i sudebnoy psikhologii [Speech in criminology and forensic psychology] / otv. red. A. A. Shakhnarovich. Moscow : Nauka, 62 p. [in Russ.].

13. Kostenko, A. N. (1986) Printsyp otrazheniya v kriminologii (psikhologicheskii mekhanizm kriminal'nogo povedeniya) [The principle of reflection in criminology (psychological mechanism of criminal behavior)]. Kyiv : Nauk. dumka, 128 p. [in Russ.].

14. Korobkov, V. A., Vedenyn, A. V. Osnovnyye napravleniya primeneniya v operativno-rozysknoy deyatelnosti metodiki sostavleniya psikhologicheskogo profilya [The main directions of application in the operational and investigative activities of the methodology of compiling a psychological profile]. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-napravleniya-primeneniya-v-operativno-rozysknoy-deyatelnosti-metodiki-sostavleniya-psihologicheskogo-profilya>. [in Russ.].

15. Teliyuchuk, V. H. (2020) Shchodo napryamiv zastosuvannya profaylinhu v operativno-rozshukoviy diyal'nosti [Regarding the areas of application of profiling in operational and investigative activities]. *The 7th International scientific and practical conference «Perspectives of world science and education» (March 25-27, 2020)*. CPN Publishing Group, Osaka, Japan, pp. 646–655. [in Ukr.].

ABSTRACT

Vadym Babakin. Introduction of profiling into activities of operative units on combating crimes committed by youth. The conducted research has established that serious indictable and exceptionally aggravated criminal offenses have been mainly committed over the past eight years by young people aged 14-35. It indicates the public danger of such a negative tendency in modern development of the state. Young people with anti-social behavior are characterized by a lack of positive moral and ethical attitudes, morality of double standards, etc. The presence of negative orientations, assimilation of anti-social norms of behavior at young age mostly contributes to the negative orientation in the future and the observance of illegal behavior, it encourages the commission of the second offenses. Working with criminally-minded youth involves the use of one of the most effective methods of work – profiling technology.

Using the analytical method of research in our research work, we have studied the specifics of applying profiling in the activities of operative units in regard to combating crimes committed by young people. Skills of this technology allows operatives to identify young persons with a high degree of probability, who have criminal plans, to effectively carry out activities aimed at preventing, as well as operative and search prevention of crimes, to make psychological profiles of wanted criminals, to assess the reliability, completeness and objectivity of the testimony of suspects, witnesses and victims. The use of profiling by operative units of the National Police of Ukraine will be also an effective way to combat crimes committed by young people. The author of the article has separately studied the need to apply profiling in combating crime among young people by police operative units. Theoretical and applied substantiation for applying profiling has been offered.

Keywords: *profiling, an operative, operative and search activity, counteraction, results, youth, criminal offense.*